

STORTINGET

Lovvedtak 89

(2024–2025)

(Første gangs behandling av lovvedtak)

Innst. 510 L (2024–2025), jf. Prop. 138 L (2024–2025)

I Stortingets møte 3. juni 2025 ble det gjort følgende

vedtak til lov

om endringer i barnehageloven (styring og finansiering av barnehagesektoren)

I

I lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager gjøres følgende endringer:

§ 1 a overskriften skal lyde:

§ 1 a *Særlig formål*

§ 1 a første ledd skal lyde:

Private barnehager kan i vedtektene bestemme at verdiene i loven § 1 ikke skal forankres i den kristne og humanistiske arv og tradisjon.

§ 2 åttende ledd skal lyde:

Barnehagen kan tilpasse rammeplanen til lokale forhold.

§ 4 tredje ledd tredje punktum skal lyde:

Barnehagen kan delta etter eget ønske, men ikke med flere representanter enn hver av de andre gruppene.

§ 4 fjerde ledd skal lyde:

Barnehagen skal sørge for at saker av viktighet forelegges foreldrerådet og samarbeidsutvalget.

§ 6 skal lyde:

§ 6 *Virksomhetens plikt til å søke godkjenning*

Virksomheter som har ansvar for barn under opplæringspliktig alder, plikter å søke godkjenning av *barnehagedriften etter § 14 a* når:

a. virksomheten er regelmessig og ett eller flere barn har en ukentlig oppholdstid på mer enn 20 timer, og

b. antall barn som er til stede samtidig, er ti eller flere når barna er tre år eller eldre, eventuelt fem eller flere når barna er under tre år, og

c. virksomheten utføres mot godtgjøring.

Virksomheter etter første ledd må være godkjent *etter § 14 a* før *barnehagedriften* settes i gang.

Barnehagen skal søke om godkjenning av endringer som går utover rammene som er satt for barnehagens godkjenning etter §§ 14 eller 14 a.

§ 7 skal lyde:

§ 7 *Ansaret for barnehagen*

Kommunen har ansvaret for at *kommunale barnehager* drives i samsvar med loven.

Styret for et rettssubjekt som driver en privat barnehage, har ansvaret for at barnehagen drives i samsvar med loven. Dersom barnehagens organisasjonsform innebærer at det ikke er krav om å ha et styre, tilligger ansvaret det bestemmende organ som gjelder for barnehagens organisasjonsform. For barnehager som drives som enkeltpersonforetak, er det den fysiske personen som innehar enkeltpersonforetaket, som er ansvarlig.

§ 7 a tredje ledd skal lyde:

Første ledd gjelder ikke for åpne barnehager og ikke for *eiere* som alene, sammen med nærstående eller selskap i samme konsern eier

- a. ordinære barnehager med til sammen færre enn tretti barn, eller
- b. familiebarnehager med til sammen færre enn ti barn.

§ 8 skal lyde:

§ 8 Krav til vedtekter

Kommunale og private barnehager skal ha vedtekter. Vedtektene skal gi opplysninger som er av betydning for foreldrenes forhold til barnehagen, herunder om

- a. eierforhold
- b. formål, jf. §§ 1 og 1 a
- c. opptakskriterier
- d. antall medlemmer i samarbeidsutvalget
- e. barnehagens åpningstid.

§ 9 første ledd skal lyde:

Barnehagen skal ha internkontroll for å sikre at kravene i denne loven med forskrifter følges.

§ 9 tredje ledd skal lyde:

Ved internkontroll etter denne paragrafen skal *barnehagen*

- a. utarbeide en beskrivelse av barnehagens hovedoppgaver, mål og organisering
- b. ha nødvendige rutiner og prosedyrer
- c. avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik
- d. dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
- e. evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll.

§ 12 skal lyde:

§ 12 Særlige regler om klageinstans

Statsforvalteren er klageinstans for vedtak fattet av kommunen eller fylkeskommunen etter § 14 første og andre ledd, § 14 a, § 15, § 19 første og andre ledd, § 19 a første til fjerde ledd, § 19 b første og tredje ledd, § 19 c, §§ 24 til 26, §§ 35 til 38, § 53 og der det følger av forskrift gitt i medhold av denne loven.

Ny § 14 skal lyde:

§ 14 Etableringsgodkjenning av private barnehager

Kommunen kan godkjenne søknader om etablering av private barnehager og søknader om endringer i etableringsgodkjenningen. Kommunen skal legge vekt på behovet for nye barnehageplasser og barnehagestrukturen i kommunen. I tillegg kan kommunen legge vekt på om barnehagen er ordinær, familiebarnehage eller åpen barnehage, om barnehagen har et særskilt pedagogisk tilbud, om barnehagen er ideell, og søkerens seriøsitet og egnethet. Med ideelle barnehager menes barnehager som ikke har erverv til formål, og som reinvesterer overskudd i barnehagedrift.

Kommunen kan ved etableringsgodkjenningen stille vilkår som har saklig sammenheng med godkjenningen, og som ikke er uforholdsmessig tyngende for barnehagen.

En etableringsgodkjenning faller bort dersom barnehagedriften ikke er startet opp i løpet av fem år etter at godkjenningen ble gitt, eller barnehagedriften legges ned.

Departementet kan gi forskrift om godkjenning og drift av familiebarnehager.

Nåværende § 14 blir § 14 a og skal lyde:

§ 14 a Driftsgodkjenning av kommunale og private barnehager

Kommunen avgjør søknader om godkjenning av barnehagedriften og endringer av driften ved godkjente barnehager etter en vurdering av barnehagens egnethet ut fra formål og innhold, jf. §§ 1, 1 a og 2.

Kommunen kan ved godkjenningen av barnehagedriften sette krav om antall barn, barnas alder og oppholdstid begrunnet i barnehagens egnethet ut fra formål og innhold, jf. §§ 1, 1 a og 2.

Ny § 14 b skal lyde:

§ 14 b Midlertidig godkjenning i en situasjon med svært mange fordrevne

Departementet kan gi forskrift om midlertidig godkjenning ved etablering av barnehager og barnehageplasser som opprettes for å dekke et midlertidig behov som følge av at det kommer svært mange fordrevne barn under opplæringspliktig alder fra Ukraina.

Departementet kan gi forskrift om unntak fra kravene til organisering i § 7 a for ordinære barnehager som har fått midlertidig godkjenning etter forskrift med hjemmel i første ledd.

Nåværende § 14 a blir ny § 14 c.

§ 15 første og andre ledd skal lyde:

Kommunen kan godkjenne etablering av private familiebarnehager og endringer ved godkjente familiebarnehager. Reglene i §§ 14 og 19 gjelder tilsvarende.

Godkjenning av barnehagedriften for kommunale og private familiebarnehager etter § 14 a omfatter virksomhetens organisering og det enkelte hjemms egnethet som lokale for familiebarnehagedrift.

Nåværende andre ledd blir nytt tredje ledd.

§ 17 første ledd skal lyde:

Alle godkjente barnehager i kommunen skal samarbeide om opptak av barn. *Private barnehager skal ved opptak av barn fra andre kommuner melde fra til kommunen barnehagen er etablert i, og til kommunen der barnet er bosatt.* Kommunen skal legge til rette for en samordnet opptaksprosess, der det tas hensyn til barne-

hagenes mangfold og egenart. Brukernes ønsker og behov skal tillegges stor vekt ved selve opptaket. Ved en samordnet opptaksprosess skal likebehandling av barn og likebehandling av kommunale og private barnehager sikres.

§ 19 skal lyde:

§ 19 *Kommunalt tilskudd til private barnehager*

Private barnehager med etableringsgodkjenning etter § 14 har rett til tilskudd. Kommunen skal gi tilskudd til private barnehager som har rett til tilskudd etter første punktum, og som har driftsgodkjenning etter § 14 a.

Kommunen skal gi tilskudd til private barnehager som hadde rett til tilskudd da § 14 om etableringsgodkjenning trådte i kraft. Retten til tilskudd etter første punktum faller bort dersom barnehagedriften ikke er startet opp innen 1. juni 2031 eller barnehagedriften legges ned.

Regler om tilskudd til private barnehager skal særlig legge til rette for likebehandling av private og kommunale barnehagetilbud, forutsigbarhet for private barnehager, en mangfoldig barnehagestruktur og effektiv ressursbruk.

Ny § 19 a skal lyde:

§ 19 a *Driftstilskudd til private barnehager*

Kommunen skal gi grunntilskudd til private barnehager som har rett til tilskudd etter § 19 første eller andre ledd. Grunntilskuddet skal beregnes ut fra ordinære driftsutgifter i kommunale barnehager, fratrukket administrasjonsutgifter, pensjonsutgifter, arbeidsgiveravgift på pensjonsutgifter og utgifter som dekkes av andre tilskudd enn rammetilskuddet til kommunen og pålagte kommunale egenandeler knyttet til slike tilskudd. Grunnlaget for beregningen er det siste tilgjengelige kommuneregnskapet.

Kommunen kan holde ordinære driftsutgifter i en kommunal barnehage som skyldes særlige driftsforutsetninger eller særlige behov i barnegruppen, utenfor beregningen av grunntilskuddet etter første ledd. Dersom kommunen holder utgifter utenfor beregningsgrunnlaget etter første punktum, skal kommunen gi ekstra grunntilskudd til private barnehager med tilsvarende driftsforutsetninger eller behov i barnegruppen. Kommunen kan stille vilkår for bruken av det ekstra grunntilskuddet.

Ved innføring av nye krav etter loven som ikke er en del av beregningen av grunntilskuddet etter første ledd tredje punktum, skal kommunen gi ekstra grunntilskudd fra det tidspunktet kravene får virkning for private barnehager.

Kommunen kan gi tilleggstilskudd og stille vilkår for bruken av dette tilskuddet.

Vilkår kommunen stiller etter andre ledd tredje punktum og fjerde ledd, må ha saklig sammenheng med tilskuddet og ikke være uforholdsmessig tyngende for den private barnehagen.

Kommunen skal vise hvordan tilskuddene er beregnet.

Kommunen skal likebehandle kommunale og private barnehager ved beregning og tildeling av tilskudd til drift.

Departementet kan gi forskrift om tilskudd til drift. Forskrift etter første punktum kan gjøre unntak fra reglene i første og andre ledd.

Ny § 19 b skal lyde:

§ 19 b *Pensjonstilskudd til private barnehager*

Kommunen skal gi pensjonstilskudd til private barnehager som har rett til tilskudd etter § 19 første eller andre ledd. Pensjonstilskuddet skal beregnes ved å gange antall årsverk i barnehagen med samlet lønn per årsverk i barnehagen, en prosentsats basert på pensjonsvilkårene til den enkelte barnehage og lokal arbeidsgiveravgift.

Prosentsetter for beregning av pensjonstilskudd etter første ledd skal være differensierte og tilpasset vilkårene i ulike pensjonsavtaler til private barnehager. Den høyeste prosentsatsen skal ikke overstige grensene for årlig innskudd etter lov om tjenestepensjon § 4-7. Ved fastsetting av den høyeste prosentsatsen skal det gjøres fratrekk av vanlig egenandel for ansatte i kommunale barnehager og legges til anslag på kostnader til tilleggsprodukter og anslag på kostnader til AFP.

Private barnehager med historiske forpliktelser basert på avtaler om offentlig tjenestepensjon skal få dekket sine pensjonsutgifter opp til en øvre grense. Departementet skal gi forskrift om hvilke barnehager som har rett til pensjonstilskudd etter første punktum, og om en øvre grense for dekningen.

Private barnehager skal melde fra til kommunen uten ugrunnet opphold dersom de inngår en ny pensjonsavtale med endrede pensjonsvilkår.

Departementet kan gi forskrift om tilskudd til pensjon. Forskrift gitt etter første punktum kan gjøre unntak fra reglene i første og andre ledd.

Ny § 19 c skal lyde:

§ 19 c *Eiendomstilskudd til private barnehager*

Kommunen skal gi eiendomstilskudd til private barnehager som har rett til tilskudd etter § 19 første eller andre ledd. Departementet skal gi forskrift om tildeling av, og satser for, eiendomstilskudd.

§ 20 skal lyde:

§ 20 *Foreldrebetaling og kostpenger*

Departementet kan gi forskrift om foreldrebetaling i barnehagen, blant annet om søskenmoderasjon, inntektsgradering og maksimalgrense. Kommunen kan gi forskrift om en lavere foreldrebetaling enn det som følger av forskrift gitt etter første punktum.

Barnehagen kan kreve betaling for kost i tillegg til foreldrebetalingen. Kostpengene skal ikke overstige de faktiske utgiftene barnehagen har til mat og drikke til barna.

Ny § 20 a skal lyde:

§ 20 a *Barnehagens åpningstid*

Kommunen kan gi forskrift om krav til åpningstider for barnehagene i kommunen.

§ 22 skal lyde:

§ 22 *Definisjon av nærstående*

Med barnehagens nærstående menes

- a. *fysiske eller juridiske personer som, direkte eller indirekte, eier eller kontrollerer barnehagen med minst 50 prosent*
- b. *styremedlem, daglig leder eller annen fysisk person med beslutningsmyndighet i barnehagen*
- c. *foreldre, søsken, barn, barnebarn, ektefelle, samboer, ektefelles foreldre og samboers foreldre til fysisk person etter bokstavene a og b*
- d. *selskaper mv. som, direkte eller indirekte, eies eller kontrolleres med minst 50 prosent av nærstående etter bokstav a, b eller c.*

§ 23 første til fjerde ledd skal lyde:

Offentlige tilskudd og foreldrebetaling som en barnehage mottar, kan bare benyttes til å dekke kostnader som direkte gjelder godkjent drift av barnehagen, og som har et omfang som er rimelig for å oppnå formålet med anskaffelsen eller ytelsen.

Barnehagen skal ikke foreta transaksjoner overfor nærstående på vilkår som avviker fra det som ville vært fastsatt mellom uavhengige parter. Dette gjelder også transaksjoner med fysiske eller juridiske personer som har en felles økonomisk interesse med den som er ansvarlig for barnehagen, eller med nærstående.

Barnehagen skal ikke ha vesentlig lavere personalkostnad per heltidsplass enn det som er vanlig i tilsvarende kommunale barnehager.

Barnehagen skal ikke låne ut midler som stammer fra offentlige tilskudd eller foreldrebetaling. Kortsiktige utlån i form av en konsernkontoordning omfattes ikke av forbudet i første punktum.

Nåværende fjerde og femte ledd blir femte og nytt sjette ledd.

§ 23 c skal lyde:

§ 23 c *Meldeplikt for private barnehager*

Barnehagen skal melde fra til kommunen og Utdanningsdirektoratet ved nedleggelse, eierskifte, overføring av eiendom og andre organisatoriske endringer. Meldingen skal gis så snart endringen er besluttet. Departementet kan gi forskrift om hva som skal regnes som organisatoriske endringer, og om hvordan meldeplikten skal gjennomføres.

§ 25 nytt tredje ledd skal lyde:

Kommunen kan gi forskrift om pedagogisk bemanning og annen relevant kompetanse utover det departementet har fastsatt i forskrift etter andre ledd.

§ 26 andre ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Kommunen kan gi forskrift om krav til høyere bemanning enn det som følger av første punktum.

§ 26 tredje ledd andre punktum skal lyde:

Barnehagen skal legge uttalelse fra barnehagens samarbeidsutvalg ved søknaden.

§ 27 tredje ledd skal lyde:

Dersom det er pedagogisk forsvarlig, kan barnehagen ansette personer som ikke oppfyller kravet til norskprøve.

§ 28 andre ledd skal lyde:

Barnehagen kan godta annen dokumentasjon av norsksferdigheter.

§ 29 tredje ledd første punktum skal lyde:

Dersom noen bruker klesplagg i strid med forbudet, skal barnehagen eller kommunen gi personen pålegg om å fjerne plagget.

§ 30 andre ledd skal lyde:

Barnehagen og kommunen som barnehagemyndighet kan kreve politiattest som nevnt i første ledd for andre personer som regelmessig oppholder seg i barnehagen eller har vesentlig innflytelse på barnehagens drift.

§ 42 andre ledd andre punktum skal lyde:

I alvorlige tilfeller skal styreren melde fra til den som er ansvarlig for barnehagen etter § 7.

§ 43 første ledd andre punktum skal lyde:

Styreren skal melde fra til den som er ansvarlig for barnehagen etter § 7.

§ 43 andre ledd skal lyde:

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at styreren i barnehagen krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende melde fra direkte til den som er ansvarlig for barnehagen etter § 7.

§ 49 skal lyde:

Barnehagen plikter å gi barnets bostedskommune de opplysningene som er nødvendige for å kunne føre et register som nevnt i § 10 fjerde ledd.

§ 51 første ledd skal lyde:

Barnehagen plikter å stille barnehagen til disposisjon for øvingsopplæring for studenter som tar barnehagelærerutdanning.

§ 53 første ledd skal lyde:

Kommunen fører tilsyn med at barnehagene drives i samsvar med denne loven med forskrifter og med rammene som er satt for godkjenningene, med unntak av bestemmelsene i kapittel V med forskrifter.

§ 53 nytt tredje ledd skal lyde:

Kommunen kan fatte vedtak om at tilskudd til barnehagen skal holdes tilbake, reduseres eller betales tilbake til kommunen dersom barnehagen har brutt bestemmelser i loven eller forskrifter gitt med hjemmel i loven.

Nåværende tredje og fjerde ledd blir fjerde og nytt femte ledd.

§ 56 skal lyde:

§ 56 Utdanningsdirektoratets tilsyn med økonomiske forhold i private barnehager

Utdanningsdirektoratet fører tilsyn med at de private barnehagene drives i samsvar med bestemmelsene i § 20 andre ledd andre punktum, kapittel V med forskrifter og § 9 om internkontroll for å sikre at disse kravene følges.

Utdanningsdirektoratet kan gi pålegg til barnehagen om å rette ulovlige forhold. Hvis fristen for å etterkomme pålegget ikke overholdes eller forholdet ikke lar seg rette, kan Utdanningsdirektoratet fatte vedtak om tidsbegrenset eller varig stenging av barnehagen.

Utdanningsdirektoratet kan fatte vedtak om at tilskudd til barnehagen skal holdes tilbake eller reduseres dersom barnehagen har brutt bestemmelser i § 20 andre ledd andre punktum, kapittel V med forskrifter eller § 9 om internkontroll for å sikre at disse kravene følges.

Utdanningsdirektoratet kan fatte vedtak om at barnehagen skal betale tilskudd tilbake til kommunen dersom barnehagen har brutt bestemmelser i § 20 andre ledd andre punktum eller kapittel V med forskrifter.

Kommunen skal få mulighet til å uttale seg før Utdanningsdirektoratet fatter vedtak etter andre, tredje eller fjerde ledd. Utdanningsdirektoratets vedtak skal sendes kommunen til orientering.

Foreldrerådet skal få mulighet til å uttale seg før Utdanningsdirektoratet fatter vedtak om stenging.

Barnehagen skal uten hinder av taushetsplikt legge frem alle opplysninger som Utdanningsdirektoratet trenger for å føre tilsyn. Dersom Utdanningsdirektoratet i forbindelse med gjennomføring av tilsyn har behov for opplysninger fra eieren eller eierens nærstående, skal Utdanningsdirektoratet ha tilgang til slike opplysninger. Barnehagen skal gi Utdanningsdirektoratet adgang til barnehagens lokaler.

Dersom Utdanningsdirektoratet i forbindelse med gjennomføring av tilsyn har behov for opplysninger fra barnehagens regnskapsfører, revisor eller bank, skal Utdanningsdirektoratet få tilgang til slike opplysninger, med unntak av det som regnes som opplysninger om noens personlige forhold etter forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1.

II

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer. De ulike bestemmelsene kan settes i kraft til forskjellig tid.

Masud Gharahkhani

president

